

וערבב Then shall the offering of Judah and Jerusalem be pleasing to the Lord, as in the days of old and as in bygone years.¹

אביי Abbaye recounted the order of the daily priestly functions on the authority of tradition and in accordance with the view of Abba Shaul. The large pile of wood was arranged on the altar before the second pile [from which fire was taken for the incense-offering]; the second pile for the incense-offering was arranged before the placing of the two logs of wood on the large pile; the placing of the two logs of wood came before the removing of the ashes from the inner altar; the removing of the ashes from the inner altar preceded the cleaning of the five cups [of the menorah]; the cleaning of the five cups [of the menorah] preceded the sprinkling of the blood of the daily burnt-offering; the sprinkling of the blood of the daily burnt-offering preceded the cleaning of the remaining two cups [of the menorah]; the cleaning of the two cups [of the menorah] preceded the incense-offering; the incense-offering preceded the burning of the parts of the daily burnt-offering; the burning of the parts of the daily burnt-offering preceded the meal-offering; the meal-offering preceded the offering of pancakes; the offering of pancakes preceded the wine-offering; the wine-offering came before the musaf (additional) offerings [of Shabbat and the Festivals]; the musaf-offerings preceded the placing of the two censers with frankincense; the frankincense censers preceded the daily afternoon burnt-offering, as it is written, "And [the Kohens] shall arrange the burnt-offering on the altar, and burn on it the fat of the peace-offerings"² — with this all the offerings were completed.³

אנא We implore You, by the great power of Your right hand, release the captive.

Accept the prayer of Your people; strengthen us, purify us, Awesome One.

Mighty One, we beseech You, guard as the apple of the eye those who seek Your Oneness.

Bless them, cleanse them; bestow upon them forever Your merciful righteousness.

Powerful, Holy One, in Your abounding goodness, guide Your congregation.

Only and Exalted One, turn to Your people who are mindful of Your holiness.

Accept our supplication and hear our cry, You who knows secret thoughts.

Blessed be the name of the glory of His Kingdom forever and ever.

ברוך Blessed be the name of the glory of His Kingdom forever and ever.

When Tachnun is not said, the following paragraph is omitted.

ברוך Master of the worlds, You have commanded us to offer the daily sacrifice at its appointed time and to burn the incense-offering at its proper time, with the Kohanim officiating, the Levim chanting, and the Israelites attending the service. Now, through our sins the Bet Hamikdash is destroyed, the daily sacrifice and the incense-offering are discontinued, and we have neither Kohen officiating, nor

1. Mada'chi 3:4. 2. Leviticus 6:5. 3. Yoma 33a.

תפלת השחר

וערבב ליי מנחת יהודה וירושלם, פיי עולם וגשנים קדשויות: אביי תרה מסודר סדר המערכה משקלא דנמרא, ואלקא דאלפא שאול, מערכה גדולה קדמת למערכה שניה של קמית, ומערכה שניה של קמית קדמת לשני נתי עצים קדמת לשון מוקפת הפנימי קודם לשון מוקפת החיצוני קודם להטבת המוש גרות קדמת לדם המסודר, ודם המסודר קודם להטבת שתי גרות, והטבת שתי גרות קדמת לקמית, וקמית קדמת לאברים, ואברים למנחה ומנחה להבטין, והבטין לנסבין, ונסבין למנספין, ומנספין לקבטין, וקבטין קודמין לתמיד של בין הערבים. שגאמר, ועד עליה העולה והקמית עליה חלפי השלום כל הקרבנות כלם:

- אנא פכה גדלת יגיעה תמיד צדקת.
- פכה רבת עסקה שגבנו סוכנו נורא.
- נא גבור דוקא יחודך פקבת שקבת.
- פרקם סוכתם רחמי צדקתה פסוד נאמלם.
- דמיון קדוש פרוב סוכה גדל עתה.
- יחוד גאור לעפוד פגור זקרי קדשך.
- שענתנו פכה ולשמעו צעקתנו יודע תעלמות.
- פרוך לשם פבור מלכותו לעולם ועד:

רבין העולמים, אתה צויתנו, להקריב קרבן תמיד פסועי, והקמית הקמית פונמה, ולחיות הכתים פענדוקתם, וליום פדוקתם, וישגאל פמעמקתם, ועמה פעונותינו, חרב בית המקדש ובטל התמיד והקמית, ואין לנו לא כחו פענדוקתו, ולא

בריא (א) כמאני ר' יה (ב) ימאלי ל' יא (ג) וקיא ו' ד'

[ב] וירושלמי ברכות פ"ה הא. [ג] מסכת קידושין ל.

ה' צבאות עמנו וגו'. כתב רבינו האר"י ז"ל בספר פרי עין חיים (שער הקרבנות פ"ג) שבכל פעם שאומר פ"טום הקטורת יאמר פסוקים אלו, ה' צבאות עמנו משגב לנו אלקי יעקב סלה, ה' צבאות אשרי אדם בוטח בך, ה' הושיעה המלך יעגנו ביום קראנו, כי הם מסוגלים, ועל כן הוסיפו פסוקים אלו לאחר פ"טום הקטורת.⁶ ובירושלמי המובא כאן אנו מוצאים את מעלת אמירת פסוקים אלו בכל זמן ולא דוקא לאחר פ"טום הקטורת, ומדרשמיכו לזה את המימרא של רבי חזקיה (יהו רצון וכו') אנו למדים שפסוקים אלו מסוגלים להציל מפורענות, ויתכן שזוהי כוונת דברי האר"י ש"הם מסוגלים".

תורה אור השלם

כ"ו ז' צבאות עמנו משגב לנו אלקי יעקב סלה: [תהלים מ]

כ"ו ז' צבאות אשרי אדם בטהף בך: [תהלים פד]

כת. וישגתם לבניך ודברך עם בשבתך בביתך ובלבבך בדרך ובשבתך פרים ובקרבן: [דברים ו]

אביי הוה מסדר סדר המערכה וכו'. כתב לומר אחריה (פי' אחר פרשת התמיד) סדר המערכה שזה נוסחה "אביי הוה מסדר סדר המערכה משמיה דגמרא ואליבא דאבא שאול" וכו', ע"כ.⁷ ומקור מימרא זו היא במס' יומא (לג), וכבר הזכרנו לעיל (בתחילת סדר אמירת קרבנות של שחר) את דברי ספר סדר היום שכתב שהמעם שאומרים מימרא זו הוא "כדי לסדר כל הדברים בקוצר והעלותה על שפתנו", ר"ל שנוציא בשפתנו את כל סדר עבודת הקרבנות על דרך "נשלמה פרים שפתנו", וכתב הבית יוסף (שם) וזה לשונו, ואע"פ שהרמב"ם בהלכות תמידין ומוספין (פ"ו ה"ג) פסק כרבנן דפליגי אבא שאול וכו', מאחר שמצאו העולם שאביי סדר הסדר אליבא דאבא שאול משמע דסבירא ליה דהכי הלכתא ולכן לא רצו לשנות הסדר ההוא, ע"כ.⁸

ליקוטיו והערות

(א) כתב בספר בנייהו (ירושלמי ברכות ריש פ"ה) וזה לשונו, כתבו המקובלים וזה ראשון אמרו אברהם אבינו עליו השלום ופסקו שני אמרי יצחק אבינו ע"ה, ופסקו שליש אמרו יעקב אבינו ע"ה, לכן אומרים ג' פסוקים אלו אחר פ"טום הקטורת בכל יום, וגם אומרים אותם קודם תפילת ערבית, להכניע הדין שמתגברין בלילה ולהגביר החסדים, ע"כ.⁹ (ב) כתב במחזור וישרי (ס"ט) תכ"ד) וזה לשונו, לעולם ישלם אדם שנותיו שליש במקרא שליש במשנה שליש בתלמוד. ומי ידע כמה חיי, לא נצרכא אלא לוימי. ולפיכך תיקנו דבר יום ביומו בשחרית שליש במקרא וכו' ושלשתן בקרבנות איירי. ולכן לא נקטנו מענין אחר, דתפילות כגני תמידים תיקנו, ע"כ.¹⁰ (ג) וענין אמירת איהו מקומן כבר נזכר בזהר (סוף ח"א בהשטות דף רס"ו): וזה לשונו, כך שלקו משירין דסיכנתא בצלותא ונחתין משירין דקוב"ה לנבי שבינתיה כגני שירין ונגנין דצלותא אנת הוא קריבא דקב"ה בצלותא דילך דאיהו קרבנא קדושא בריך הוא וסיכנתא באיהו מקומן בצו את בני ישראל וכו' דתקינו מארי מתניין קרבנין דצלותא, ע"כ.¹¹ (ד) כתב בס' יפה ללב (ס' נ

ה' צבאות עמנו וגו'! איתא בירושלמי ריש פרק אין עומדין¹² ר' חזקיה רבי יעקב בר אחא ר' יסא בשם ר' יוחנן, לעולם לא יהא הפסוק הזה זו מתוך פך, כ"ה' צבאות עמנו משגב לנו אלהי יעקב סלה. ר' יוסי בי רבי אבון ר' אבהו בשם ר' יוחנן וחברייא, כ"ה' צבאות אשרי אדם בוטח בך. ר' חזקיה בשם ר' אבהו, יהי רצון ה' אלהינו ואלהי אבותינו שתצילנו משענות החצופות הקשות הרעות היוצאות המתרגשות לברא לעולם:

איזהו מקומן: איתא בפרק קמא דקידושין¹³ אמר רב ספרא משום ר' יהושע בן חנניא, מאי דכתיב: **כ"ו ושגתם לבניך? אל תקרי ושגתם אלא ושלשתם, לעולם ישלם אדם שנותיו, שליש במקרא, שליש במשנה, שליש בתלמוד.** מי יודע כמה חיי? לא צריכא ליומי:

א"נא נכה. כתב בספר סדר היום שאחר 'אביי הוה מסדר סדר המערכה' וכו', נהגו לומר "אנא נכה", ומקורה של תפילה זו מיוחסת למנו קדושת ה' שרמזו בראשי תיבותיו (בגן אב"ג ית"ן וכו'). והמעם שאומרים אותו כאן כתב בספר סדר היום וזה לשונו, ומי שתקן לומר אותו אחר זה הסדר של אביי, נראה לי שהוא מפני שבסדר הזה לא נזכר מענין ברכת כהנים שהיו מברכין בשם המפורש, ויש אומרים שאותו שם המפורש שהיו מוכיזין היה שם בן מ"ב אותיות יתברך ויתעלה, לכן ראוי לומר זה השם במקום הזה כדי לזכור אותו שם ברמז. עוד מעם אחר, שענין אלו המ"ב תיבות הם לשון תפילה לאל יתברך ויתעלה יראה בעינינו ויפרגו מגלותינו, ואין מקום יותר מוכן להחפץ בכוונה ובראגה על ענין הגלות, אלא אחר שזכרנו קיצור הענין שהיתה נעשית בבית קדשנו ותפארתנו (היינו קריאת הקרבנות), יהי רצון שיכנה בית המקדש במהרה בימינו, ע"כ.¹⁴

איזהו מקומן וברייתא דרבי ישמעאל. כתב המור (בס' ז) וזה לשונו, וקבעו לשנות משנת איהו מקומן וברייתא דר' ישמעאל של שליש בתלמוד, ופרך ומי ידע כמה חיי, ומשני לא נצרכא אלא לוימי, שצריך בכל יום לתלמוד משלתן, ומדרש של ברייתא דר' ישמעאל היו במקום תלמוד שהמדרש כתלמוד, ועוד שהיא תחילת תורת כהנים שהוא ראש לכל הקרבנות קבעיה אצל הקרבנות, ומשנת איהו מקומן קבעיה אחר פרשת התמיד משום דכתיב (מלאכי א) "ובכל מקום מוקטר מוגש לשמי", וכי בכל מקום מוקטר מוגש, אלא אלו ת"ח איהו מקומן וברייתא דר' ישמעאל, היא משום שלימוד התורה שבכל יום צריך להיות כלול ממקרא ומשלתן, ומתלמוד, וזה יוכל לצאת ידי חובתו. ואע"פ שרש"י פירש להא דמשני לא צריכא לוימי - דהיינו שאת ימי השבוע צריך לחלק שני ימים מקרא שני ימים משנה ושני ימים גמרא, מ"מ כבר חלקו עליו התוס' (שם ד"ה לא צריכא), ופירשו דמייירי שבכל יום ויום ישלם לימודו, וכדפירש המור. וכך כתבו עוד ראשונים, סידור ר' עמרם גאון, בעל המאור, האבודרהם, מחזור וישרי, ראב"ן, שבלי הלקט, אורחות חיים, ועוד.¹⁵ והמעם שקבעו לאדם סדר לימוד משולש דוקא לפני התפילה הוא כדביארנו לעיל בענין ברכות התורה, שהכוונה היתה להסמך לברכות התורה לימוד בתורה, במקרא, במשנה, ובתלמוד, ע"ש שכ"כ משנתנו.¹⁶ והמעם שקבעו דוקא משניות אלו וברייתא זו, כבר הזכרנו לעיל את דברי המור מפני שמדברים בענין הקרבנות, והעוסק בזה עושה בזה רוח לפני הקב"ה כאילו מקטירים ומנישים לפניו קרבן. מעם אחר כתב האבודרהם, מפני שהיא כולה בלא מחלוקת תנאים, לכן בחרו משנת פרק זה יותר ממשניות אחרות. וכן כתב הבית יוסף (בסיומן ג) בשם הרא"ה וזה לשונו, לפי שאין בכל אותו פרק מחלוקת, והיא משנה ברורה למשה מסיני, ע"כ.¹⁷ ונראה שהמקור לזה הוא בגמרא במס' ברכות (לא). שנביא הילן בסמוך, שאין עומדין להתפלל אלא מתוך הלכה פסוקה.¹⁸ ולענין ברייתא דרבי ישמעאל כתב הר"י בר יקר וזה לשונו, וברייתא של י"ג מדות לפי שכל התורה כולה תלויה בהם, ע"כ.¹⁹

ונתנו לומר יהי רצון שיכנה בית המקדש ותן חלקנו בתורתך. כתב בענין תפילה זה לשונו, התפילה הזאת לוקחה ממסכת אבות (פ"ה מ"ב) ונוסדה על מאמר התוספתא (עדויות פ"א) כשנכנסו וברותינו לברם שביבנה אמרו עתידה תורה שתשתבח מישראל, ובסנהדרין (צו): אין בן דוד בא עד שיתמעמו התלמידים ושם תורה משתכחת מלומדיה, וזה נתפלל שיכנה ביהמ"ק במהרה בימינו כטרם שתשתבח התורה מאיתנו, ע"כ.²⁰ ומעם אחר מצינו בספר דובר שלום וזה לשונו, כומן שבית המקדש קיים אדם חוטא ומביא קרבן, ובומן שאין ביהמ"ק קיים קורא פרשת הקרבנות האמור בתורה ומעלים עליו כאילו הקריבם בפועל, וזה יהי רצון שיכנה ביהמ"ק במהרה וזו נקריב הקרבנות בפועל, ובומן הזה תן חלקנו בתורתך שפרשיות התורה יהיו חשובים כקרבנות, ע"כ.²¹ כוונת דבריו דאחר סיום אמירת הקרבנות נושאים תפילה קצרה לבניית בית המקדש וחידוש העבודה, שאינה דומה אמירת הקרבנות לגוף ההקריבה.

איהו מקומן וברייתא דרבי ישמעאל. כתב בענין תפילה זה לשונו, התפילה הזאת לוקחה ממסכת אבות (פ"ה מ"ב) ונוסדה על מאמר התוספתא (עדויות פ"א) כשנכנסו וברותינו לברם שביבנה אמרו עתידה תורה שתשתבח מישראל, ובסנהדרין (צו): אין בן דוד בא עד שיתמעמו התלמידים ושם תורה משתכחת מלומדיה, וזה נתפלל שיכנה ביהמ"ק במהרה בימינו כטרם שתשתבח התורה מאיתנו, ע"כ.²² ומעם אחר מצינו בספר דובר שלום וזה לשונו, כומן שבית המקדש קיים אדם חוטא ומביא קרבן, ובומן שאין ביהמ"ק קיים קורא פרשת הקרבנות האמור בתורה ומעלים עליו כאילו הקריבם בפועל, וזה יהי רצון שיכנה ביהמ"ק במהרה וזו נקריב הקרבנות בפועל, ובומן הזה תן חלקנו בתורתך שפרשיות התורה יהיו חשובים כקרבנות, ע"כ.²³ כוונת דבריו דאחר סיום אמירת הקרבנות נושאים תפילה קצרה לבניית בית המקדש וחידוש העבודה, שאינה דומה אמירת הקרבנות לגוף ההקריבה.

א"נא נכה. כתב בספר סדר היום שאחר 'אביי הוה מסדר סדר המערכה' וכו', נהגו לומר "אנא נכה", ומקורה של תפילה זו מיוחסת למנו קדושת ה' שרמזו בראשי תיבותיו (בגן אב"ג ית"ן וכו'). והמעם שאומרים אותו כאן כתב בספר סדר היום וזה לשונו, ומי שתקן לומר אותו אחר זה הסדר של אביי, נראה לי שהוא מפני שבסדר הזה לא נזכר מענין ברכת כהנים שהיו מברכין בשם המפורש, ויש אומרים שאותו שם המפורש שהיו מוכיזין היה שם בן מ"ב אותיות יתברך ויתעלה, לכן ראוי לומר זה השם במקום הזה כדי לזכור אותו שם ברמז. עוד מעם אחר, שענין אלו המ"ב תיבות הם לשון תפילה לאל יתברך ויתעלה יראה בעינינו ויפרגו מגלותינו, ואין מקום יותר מוכן להחפץ בכוונה ובראגה על ענין הגלות, אלא אחר שזכרנו קיצור הענין שהיתה נעשית בבית קדשנו ותפארתנו (היינו קריאת הקרבנות), יהי רצון שיכנה בית המקדש במהרה בימינו, ע"כ.²⁴

איזהו מקומן וברייתא דרבי ישמעאל. כתב בענין תפילה זה לשונו, התפילה הזאת לוקחה ממסכת אבות (פ"ה מ"ב) ונוסדה על מאמר התוספתא (עדויות פ"א) כשנכנסו וברותינו לברם שביבנה אמרו עתידה תורה שתשתבח מישראל, ובסנהדרין (צו): אין בן דוד בא עד שיתמעמו התלמידים ושם תורה משתכחת מלומדיה, וזה נתפלל שיכנה ביהמ"ק במהרה בימינו כטרם שתשתבח התורה מאיתנו, ע"כ.²⁵ ומעם אחר מצינו בספר דובר שלום וזה לשונו, כומן שבית המקדש קיים אדם חוטא ומביא קרבן, ובומן שאין ביהמ"ק קיים קורא פרשת הקרבנות האמור בתורה ומעלים עליו כאילו הקריבם בפועל, וזה יהי רצון שיכנה ביהמ"ק במהרה וזו נקריב הקרבנות בפועל, ובומן הזה תן חלקנו בתורתך שפרשיות התורה יהיו חשובים כקרבנות, ע"כ.²⁶ כוונת דבריו דאחר סיום אמירת הקרבנות נושאים תפילה קצרה לבניית בית המקדש וחידוש העבודה, שאינה דומה אמירת הקרבנות לגוף ההקריבה.

א"נא נכה. כתב בספר סדר היום שאחר 'אביי הוה מסדר סדר המערכה' וכו', נהגו לומר "אנא נכה", ומקורה של תפילה זו מיוחסת למנו קדושת ה' שרמזו בראשי תיבותיו (בגן אב"ג ית"ן וכו'). והמעם שאומרים אותו כאן כתב בספר סדר היום וזה לשונו, ומי שתקן לומר אותו אחר זה הסדר של אביי, נראה לי שהוא מפני שבסדר הזה לא נזכר מענין ברכת כהנים שהיו מברכין בשם המפורש, ויש אומרים שאותו שם המפורש שהיו מוכיזין היה שם בן מ"ב אותיות יתברך ויתעלה, לכן ראוי לומר זה השם במקום הזה כדי לזכור אותו שם ברמז. עוד מעם אחר, שענין אלו המ"ב תיבות הם לשון תפילה לאל יתברך ויתעלה יראה בעינינו ויפרגו מגלותינו, ואין מקום יותר מוכן להחפץ בכוונה ובראגה על ענין הגלות, אלא אחר שזכרנו קיצור הענין שהיתה נעשית בבית קדשנו ותפארתנו (היינו קריאת הקרבנות), יהי רצון שיכנה בית המקדש במהרה בימינו, ע"כ.²⁷

איזהו מקומן וברייתא דרבי ישמעאל. כתב בענין תפילה זה לשונו, התפילה הזאת לוקחה ממסכת אבות (פ"ה מ"ב) ונוסדה על מאמר התוספתא (עדויות פ"א) כשנכנסו וברותינו לברם שביבנה אמרו עתידה תורה שתשתבח מישראל, ובסנהדרין (צו): אין בן דוד בא עד שיתמעמו התלמידים ושם תורה משתכחת מלומדיה, וזה נתפלל שיכנה ביהמ"ק במהרה בימינו כטרם שתשתבח התורה מאיתנו, ע"כ.²⁸ ומעם אחר מצינו בספר דובר שלום וזה לשונו, כומן שבית המקדש קיים אדם חוטא ומביא קרבן, ובומן שאין ביהמ"ק קיים קורא פרשת הקרבנות האמור בתורה ומעלים עליו כאילו הקריבם בפועל, וזה יהי רצון שיכנה ביהמ"ק במהרה וזו נקריב הקרבנות בפועל, ובומן הזה תן חלקנו בתורתך שפרשיות התורה יהיו חשובים כקרבנות, ע"כ.²⁹ כוונת דבריו דאחר סיום אמירת הקרבנות נושאים תפילה קצרה לבניית בית המקדש וחידוש העבודה, שאינה דומה אמירת הקרבנות לגוף ההקריבה.

אמור פסוקי צבאות

אמורו הוה מו

אמורה בכ"ו או הקרבנו

אמירת איהו מ וברייתא ישמעאל

יהי רצו שבסיום אמירת הקרבנו

א"נא נכה. כתב בספר סדר היום שאחר 'אביי הוה מסדר סדר המערכה' וכו', נהגו לומר "אנא נכה", ומקורה של תפילה זו מיוחסת למנו קדושת ה' שרמזו בראשי תיבותיו (בגן אב"ג ית"ן וכו'). והמעם שאומרים אותו כאן כתב בספר סדר היום וזה לשונו, ומי שתקן לומר אותו אחר זה הסדר של אביי, נראה לי שהוא מפני שבסדר הזה לא נזכר מענין ברכת כהנים שהיו מברכין בשם המפורש, ויש אומרים שאותו שם המפורש שהיו מוכיזין היה שם בן מ"ב אותיות יתברך ויתעלה, לכן ראוי לומר זה השם במקום הזה כדי לזכור אותו שם ברמז. עוד מעם אחר, שענין אלו המ"ב תיבות הם לשון תפילה לאל יתברך ויתעלה יראה בעינינו ויפרגו מגלותינו, ואין מקום יותר מוכן להחפץ בכוונה ובראגה על ענין הגלות, אלא אחר שזכרנו קיצור הענין שהיתה נעשית בבית קדשנו ותפארתנו (היינו קריאת הקרבנות), יהי רצון שיכנה בית המקדש במהרה בימינו, ע"כ.³⁰

א"נא נכה. כתב בספר סדר היום שאחר 'אביי הוה מסדר סדר המערכה' וכו', נהגו לומר "אנא נכה", ומקורה של תפילה זו מיוחסת למנו קדושת ה' שרמזו בראשי תיבותיו (בגן אב"ג ית"ן וכו'). והמעם שאומרים אותו כאן כתב בספר סדר היום וזה לשונו, ומי שתקן לומר אותו אחר זה הסדר של אביי, נראה לי שהוא מפני שבסדר הזה לא נזכר מענין ברכת כהנים שהיו מברכין בשם המפורש, ויש אומרים שאותו שם המפורש שהיו מוכיזין היה שם בן מ"ב אותיות יתברך ויתעלה, לכן ראוי לומר זה השם במקום הזה כדי לזכור אותו שם ברמז. עוד מעם אחר, שענין אלו המ"ב תיבות הם לשון תפילה לאל יתברך ויתעלה יראה בעינינו ויפרגו מגלותינו, ואין מקום יותר מוכן להחפץ בכוונה ובראגה על ענין הגלות, אלא אחר שזכרנו קיצור הענין שהיתה נעשית בבית קדשנו ותפארתנו (היינו קריאת הקרבנות), יהי רצון שיכנה בית המקדש במהרה בימינו, ע"כ.³¹

א"נא נכה. כתב בספר סדר היום שאחר 'אביי הוה מסדר סדר המערכה' וכו', נהגו לומר "אנא נכה", ומקורה של תפילה זו מיוחסת למנו קדושת ה' שרמזו בראשי תיבותיו (בגן אב"ג ית"ן וכו'). והמעם שאומרים אותו כאן כתב בספר סדר היום וזה לשונו, ומי שתקן לומר אותו אחר זה הסדר של אביי, נראה לי שהוא מפני שבסדר הזה לא נזכר מענין ברכת כהנים שהיו מברכין בשם המפורש, ויש אומרים שאותו שם המפורש שהיו מוכיזין היה שם בן מ"ב אותיות יתברך ויתעלה, לכן ראוי לומר זה השם במקום הזה כדי לזכור אותו שם ברמז. עוד מעם אחר, שענין אלו המ"ב תיבות הם לשון תפילה לאל יתברך ויתעלה יראה בעינינו ויפרגו מגלותינו, ואין מקום יותר מוכן להחפץ בכוונה ובראגה על ענין הגלות, אלא אחר שזכרנו קיצור הענין שהיתה נעשית בבית קדשנו ותפארתנו (היינו קריאת הקרבנות), יהי רצון שיכנה בית המקדש במהרה בימינו, ע"כ.³²

א"נא נכה. כתב בספר סדר היום שאחר 'אביי הוה מסדר סדר המערכה' וכו', נהגו לומר "אנא נכה", ומקורה של תפילה זו מיוחסת למנו קדושת ה' שרמזו בראשי תיבותיו (בגן אב"ג ית"ן וכו'). והמעם שאומרים אותו כאן כתב בספר סדר היום וזה לשונו, ומי שתקן לומר אותו אחר זה הסדר של אביי, נראה לי שהוא מפני שבסדר הזה לא נזכר מענין ברכת כהנים שהיו מברכין בשם המפורש, ויש אומרים שאותו שם המפורש שהיו מוכיזין היה שם בן מ"ב אותיות יתברך ויתעלה, לכן ראוי לומר זה השם במקום הזה כדי לזכור אותו שם ברמז. עוד מעם אחר, שענין אלו המ"ב תיבות הם לשון תפילה לאל יתברך ויתעלה יראה בעינינו ויפרגו מגלותינו, ואין מקום יותר מוכן להחפץ בכוונה ובראגה על ענין הגלות, אלא אחר שזכרנו קיצור הענין שהיתה נעשית בבית קדשנו ותפארתנו (היינו קריאת הקרבנות), יהי רצון שיכנה בית המקדש במהרה בימינו, ע"כ.³³